

Cesta, na ktorej sa spája Boží svet s našim

Milosť Vám a pokoj od Boha nášho Otca
a od Pána Ježiša Krista.
Amen.

Milí bratia a sestry!

Slová Písma svätého, ktoré sú základom tejto kázne,
sa nachádzajú v **J 11, 47 – 53** verši takto:

**Preto veľkňazi a farizeji zvolali radu a
vraveli: Čo robiť? Lebo ten človek činí
mnohé znamenia. Ak Ho necháme tak, všetci
uveria v Neho; prídu Rimania a vezmú nám
toto miesto, aj národ. Ale jeden z nich,
Kaifáš, ktorý bol toho roku veľkňazom, im
povedal: Vy nič neviete, ani neuvážite, že
lepšie bude pre vás, keď jeden človek umrie
za ľud, a nezhynie celý národ. To však
nepovedal sám od seba, ale - ako veľkňaz
toho roku - prorokoval, že Ježiš má umrieť
za národ, a nielen za národ, ale aj aby
zhromaždil rozptýlené deti Božie. Od toho
dňa boli rozhodnutí, že Ho zabijú.**

Amen.

Padlo rozhodnutie o smrti jedného človeka
... Takto končí náš kázňový text. Smrtnou
nedeľou sme vstúpili do obdobia
vrcholného pôstu. Zvyčajne by sme v tomto
čase uvažovali o tom, ako sa z hluku ulíc,
obchodov, obchodných centier a ruchu
povinností utiahnuť do svojho vnútra, aby
sme mohli v pokoji meditovať o hĺbke
pôstu. Namiesto toho sa z ticha ulíc
sťahujeme do ruchu vlastných domácností
a nepokoja vlastného vnútra. Tam vonku
nepadajú rozhodnutia o smrti jedného
človeka, ale rozhoduje sa o smrti mnohých
ľudí. Naše každodenné, zdanlivo neškodné
konanie a správanie môže mať fatálne
dôsledky. Rátame obeť. Dúfame, že
nebudeme medzi nimi. Objavili sa aj teórie,
či neobetovať starých a slabších v
prospech nadobudnutia kolektívnej imunity.
V čase existenčných kríz sme svedkami
udalostí a rozhodnutí, ktoré sme si pred pár
týždňami nevedeli ani len predstaviť.

Jedno rozhodnutie o bytí a nebytí opisuje
biblický text z Jánovho evanjelia. Je lepšie,
keď jeden človek zomrie za ľud, a
nezhynie celý národ.

Takto to formuloval veľkňaz Kaifáš. Jeho úvaha bola založená na strachu, že Rimania zničia všetko - Jeruzalem, chrám, krajinu i národ. História mu v podstate dala za pravdu v plnom rozsahu. Vzburá voči Rímu znamenala presne toto. Bola to teda racionálna úvaha. O štyri desaťročia neskôr bol Jeruzalem a chrám po revolte zničený. Kaifášova výzva priniesť obeť má teda pomôcť zachovať status quo. Tento „status quo“ z pohľadu rady popredných predstaviteľov národa narušoval jeden človek. „Čo robiť? Lebo ten človek činí mnohé znamenia“, pýtajú sa veľkňazi a farizeji. Podľa Jánovho evanjelia vykonal Ježiš týchto znamení sedem. V Káne Galilejskej premenil na svadbe vodu na víno. V Galilei uzdravil aj syna kráľovského úradníka. V sobotu vyliečil nemocného pri jazere Betezda. Na brehu Tiberiadskeho mora nasýtil hladný zástup. Chodil po mori. Pri jazere Siloe uzdravil slepca od narodenia. A ako siedme najväčšie znamenie vzkriesil Lazara.

Tieto „zázraky“ nazýva evanjelista znameniami – *semeia*. Nová zmluva celkovo je voči pomenovaniu týchto divov zvyčajnými gréckymi slovami pre zázraky ako *thauma* či *teras* rezervovaná. Ostatné – synoptické – evanjeliá pri pomenovávaní „zázrakov“ volia radšej slovíčko *dynameis* – mocné skutky, ktoré približujú v tomto svete Božie kráľovstvo.

Pre Jána sú to znamenia, lebo Boha nikto nikdy nevidel. Je to len jednorodený Syn Boží, ktorý ho učinil známym (J 1, 18). Tieto znamenia mali vyjaviť Ježišovu slávu a to ako slávu jednorodeného od Otca, ktorá cez Ježiša žiari do sveta (J 1, 14). A táto Božia sláva sa v Ježišových znameniach zjavuje ako mocná láska, ktorá tvorí, udržiava a zachraňuje svet.

Ježišove znamenia sú zjavením Božej lásky, ktorá zachraňuje svadobnú radosť, oslavu toho najužšieho spoločenstva dvoch ľudí, muža a ženy, ako predobrazu dokonalého spoločenstva ľudí navzájom a úplného spoločenstva ľudí s Bohom vo večnosti. Sú to znamenia záchrany života dieťaťa, vďaka ktorému môžeme vo vzťahu rodičov a detí zažívať dar krehkého pozemského šťastia.

Ježišove znamenia sú zjavením Božej lásky, ktorá prekonáva ľudské ochromenie, kompenzuje nedostatok záujmu iných a nabáda k vzájomnej pomoci ako tomu skutočnému zmyslu pozemskej sviatočnosti a miesta milosti. Sú to zjavenia stvoriteľského dostatku, naplnenia a nasýtenia, spoločného hodovania a zdieľania požehnaných darov.

Ježišove znamenia sú zjavením Božej lásky, ktorá vládne nad živlami sveta a do rozbúreného vetra i mora hovorí: Ja som to, nebojte sa! Sú to znamenia, ktoré vnášajú svetlo očíam a prijatie tam, kde sa človek trápi tým, či jeho údel alebo choroba sú trestom za hriech.

Ježišove znamenia sú zjavením Božej lásky, ktorá zachraňuje ľudský život zo smrti ako svojho času Kristus vzkriesil Lazara.

Ježišove znamenia presahovali a presahujú náš ľudský status quo. Obzvlášť to posledné spomínané znamenie. Vzkriesenie je niečo ľuďom a ľudskému svetu neprístupné, ba nepochopiteľné.

V katolíckych kostoloch patrí táto perikopa o vzkriesení Lazara spolu s podobenstvom o horčičnom zrne a odpustení žene cudzoložnici medzi biblické čítania 5. pôstnej nedele. Hoci je vrcholný pôst, predsa už tieto biblické texty načrtávajú veľkonočné udalosti: odumretie, smrť a hriech, ale aj vzkriesenie, nový život a odpustenie. Udalosti presahujúce našu pozemskú skúsenosť. Tieto Ježišove znamenia sú miestom dotyku dvoch svetov. Evanjelista Ján, tak ako antický človek, rozmýšľa o svete ako dvoch odlišných dimenziách: o Božom svete hore a ľudskom svete dole. Jednou vetou to evanjelista Ježišovými slovami vypovie v 8. kapitole: „Vy ste zdola, ja som zhora; vy ste z tohto sveta, ja nie som z tohto sveta“. Preto tieto dotyky Božieho sveta v našom svete nie sú spektakulárne – zázraky, ktoré by robili vieru nepotrebnou a nastoľovali istotu založenú na empirických dôkazoch Božieho sveta. Sú to znamenia – *semeia*, ktoré majú aj v evanjeliu dvojaké účinky: vieru i nevieru, prijatie i nepochopenie.

Evanjelista Ján už v prvej kapitole, v tom slávnom Prológu, hovorí, že pravé svetlo bolo vo svete a svet Ním povstal, ale svet Ho nepoznal (J 1, 10). Kapacita ľudského sveta rozpoznať dotyk Božieho sveta je mizivá. Pilát sa v pašiovom príbehu bude čoskoro pýtať: „Čo je pravda?“, hoci tá Cesta, Pravda i Život stojí pred ním. Poprední predstavitelia rady si vydesení kladú otázku: „Čo robiť? Lebo ten človek činí mnohé znamenia.“ *semeion* o vzkriesení Lazara k životu sa v Jánovom evanjeliu stáva vyvrcholením znamení a zároveň prelúdiom pre rozhodnutie o Ježišovej smrti.

„... lepšie bude pre vás, keď jeden človek umrie za ľud, a nezahynie celý národ“, to sú slová veľkňaza Kaifáša. Veľkňazskému úradu evanjelista prisudzuje prorocký dar. Kaifáš tak paradoxne proti svojej vôli a napriek svojmu poznaniu vysloví pravdivé posolstvo. Jeho poznanie je dôsledné a logické na úrovni sveta dole. Obetujeme jedného človeka, aby sme zachovali status quo. Obetujeme jedného nešťastníka, aby sa nerozbili základy nášho starého sveta. V tomto rozhodnutí - napriek pravdivo vyslovenému proroctvu - ostáva Kaifáš na strane tých, ktorí nepochopili a nepoznali dotyk Božieho sveta.

Na to, aby bol človek schopný vnímať tieto znamenia, je potrebné sa znovu narodiť.

Ježiš o tom v evanjeliu rozpráva starému Nikodémovi. To grécke znovu – *anóthen* znamená aj zhora: Je potrebné narodiť sa zhora – z Božieho sveta. Tým jediným a pravým spojením Božieho a ľudského sveta, sveta hore a sveta dole, je Ježiš Kristus. On je stelesnením Božieho sveta tu na zemi. V Jeho znameniach zažívali Ježišovi súčasníci dotyky Božieho sveta – sviatočnej radosti a pomoci, uzdravenia a nasýtenia, odpustenia a nového života. On vo svojom pôsobení zjavuje plným spôsobom Otca, ktorý je v nebesiach. Boha nikto nikdy nevidel, jednorodený Syn Boží, ktorý je v lone Otcovom, ten Ho známym učinil (por. J 1, 18). Evanjelista Ján namiesto hľadania transcendentného a ďalekého Boha v nebi, podliehajúcemu teologickým špekuláciám, ktorý by bažiac po krvi obetoval niekoho iného, aby uspokojil svoj božský hnev, ponúka inú alternatívu. Nachádzajme zjaveného Boha v Ježišovi Kristovi, ktorý je dotykom Božieho sveta v našom svete a ktorý sám seba obetuje, aby sa od základov zmenil svet.

Kde hľadať Boha dnes, milí bratia a sestry? Kde nachádzať dotyky Božieho sveta v našom vystrašenom svete? V obetiach a v smrti? V následkoch, dôsledkoch a trestoch za hriech, ako to tvrdia niektoré náboženské skupiny? Hľadať Boha v katastrofách, pandémiách? V obetovaní niečoho či niekoho, aby sme si zachovali pohodlie doterajšieho sveta?

Alebo by sme na dotyky Božieho sveta mohli skôr pohliadnuť na miestach, kde sa lieči a uzdravuje? Nie zázračne, ani spektakulárne, ale za cenu veľkých sebaobetí a tvárou v tvár smrti.

Keď sa lekár a lekárka a ďalší zdravotníci ráno alebo večer lúčia s vlastnými deťmi, aby išli do služby a pomáhali cudzím s neistým výhľadom pre seba samých. Keď sa predavač či predavačka vyberá do práce, aby sme my ostatní mali čo jesť a netrpeli akútnym nedostatkom. Keď sa množstvo ďalších povolaní a pre nás anonymných ľudí rozhodne obetovať niečo z toho svojho, nie aby sa zachovalo pohodlie starého sveta, ale aby sa vytvorila nádej nového života.

Milí bratia a sestry, milí priatelia, niekde na internete sa v tomto čase opäť objavil výrok Václava Havla o nádeji, ktorý mi neschádza z mysle: „Naděje prostě není optimismus. Není to přesvědčení, že něco dobře dopadne, ale jistota, že má něco smysl – bez ohledu na to, jak to dopadne.“ Ak dnes máme pocit, že stále nevidno svetlo na konci tunela, ak sa nám pomaly zlievajú dni jeden do druhého a prestávame vidieť východisko, nestrácať nádej znamená, že sa nevzdávame zmyslu, že ho stále hľadáme. Trváme na zmysluplnosti, aj keď tomu okolnosti neprajú.

Tieto posledné dva pôstne týždne sú intenzívnou pripomienkou Ježišovej cesty do Jeruzalema. Je to cesta utrpenia a za utrpením, a predsa Ježiš vedome kráča týmto smerom. Napriek záchvevom je uprostred utrpenia a v utrpení presvedčený o zmysluplnosti týchto krokov, hoci je ešte jas veľkonočného rána len vzdialeným horizontom zatmenia Veľkého piatku. Ježiš Kristus je v týchto dňoch na ceste k svojmu najväčšiemu znameniu – veľkonočnému vzkrieseniu. Tá cesta je ponurá, plná utrpenia. Je posiata rozhodnutiami o smrti. No je to cesta Božích dotykov v Ježišovi Kristovi, v ktorého osobe sa spája Boží svet s naším svetom. Nie je to cesta obete, aby sa zachoval status quo. Je to cesta obetovania sa, aby sa zmenil svet.

Amen.

Skloňme sa k modlitbe:

Nebeský Otče,

Ty si poslal svojho Syna do sveta, aby nezahynul, ale večný život mal každý, kto verí v Neho. Tvoj Syn nám zjavil Teba ako lásku. Lásku, ktorá napája a nasycuje, lásku, ktorá zachraňuje radosť, lásku, ktorá navracia rodičov deťom a deti rodičom, lásku, ktorá zaháňa strach, lásku, ktorá lieči a uzdravuje, lásku, ktorá odpúšťa a dáva nový život. Prosíme Ťa v tejto neľahkej situácii za všetkých, ktorí liečia a uzdravujú, za všetkých, ktorí chránia a opatrujú, za všetkých, ktorí sa starajú, aby sme netrpeli hladom, smädom a núdzou, aby boli dotykom Božieho sveta medzi nami. Prosíme za všetkých chorých a trpiacich, Ty buď ich lekárom a sprievodcom. Prosíme Ťa, Pane, buď so všetkými nami.

Amen.

ThDr. Dávid Benka, PhD.

Katedra Starej zmluvy